

سرشناسه :	کائدی، حامد، ۱۳۶۰ - ۶
عنوان و نام پدیدآور:	درک و بیان معماری و محیط (جلد سوم سایت و بستر صاف و اختلاف سطح و بنا در شیب) / تالیف و ترسیم حامد کائدی.
مشخصات نشر :	تهران: انتشارات علم و دانش، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری :	جلد ۳. ۲۲۴ ص.
شابک :	جلد ۱: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۰۲-۶۶-۵ ؛ جلد ۲: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۰۲-۶۷-۲ ؛ جلد ۳: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۰۲-۶۸-۹ ؛ جلد ۴: ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۰۲-۶۹-۶
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
مندرجات :	جلد ۱. بالاتر از سطح و بستر محیط. - جلد ۲. پایین‌تر از سطح و بستر محیط. - جلد ۳. سایت و بستر صاف و اختلاف سطح و بنا در شیب. - جلد ۴ هندسه، آب و سقف از بستر سایت.
موضوع :	معماری Architecture معماری -- طراحی Architectural design محوطه سازی ساختمان Landscape construction
رده بندی کنگره :	NA۲۵۰۰
رده بندی دیویی :	۷۲۰
شماره کتابشناسی ملی:	۹۵۹۴۹۹۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی:	فیا

نام کتاب • درک و بیان معماری و محیط (جلد سوم: سایت و بستر صاف و اختلاف سطح و بنا در شیب)
تالیف و ترسیم • حامد کائدی
ناشر • علم و دانش
طرح جلد • آرش تصویرکرج (نسترن امیدی فر)
صفحه آرایي • واحدگرافیک علم و دانش (رضا اشتیاقی)
نوبت چاپ • اول، پاییز ۱۴۰۳
لیتوگرافی/چاپ/صحافی • نقش آفرین/عطاء/روشنک
تیراژ • ۱۰۰۰ جلد
قیمت • ۲۵۰ هزار تومان
شابک • ۹۷۸-۶۲۲-۵۲۰۲-۶۸-۹

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، بین خیابان اردیبهشت و فروردین، پاساژ اندیشه، طبقه همکف، واحد B6

تلفن: ۶۰-۶۶۱۵۴۵۹

سایت: www.elmo-danesh.ir

ایمیل: teymori_1355@yahoo.com

هرگونه استفاده از کل یا قسمتی از این کتاب از قبیل هر نوع چاپ کپی، اسکن، عکسبرداری، نشر الکترونیکی و هر نوع انتشار به صورت اینترنتی، CD، فیلم، فایل صوتی یا تصویری، تهیه فایل PDF و غیره بدون اجازه ناشر و مولف ممنوع بوده و شرعاً حرام است و متخلف مطابق با قانون حقوق مولفان و مصنفان مصوب ۱۳۴۸ تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند. کلیه حقوق این اثر برای مولف محفوظ است.

"مهمترین مسئله در طراحی معماری درک (پیام) بستر آن است."

(کریستین نوربرگ شولتس)

پیشگفتار

مفهوم و کاربرد سطح در معماری به عنوان یک عنصر فضا ساز بسیار مهم می‌تواند در اشکال مختلف، راهکارهای مناسب برای حل مشکلات فضایی، عملکردی و ارتفاع تنوع محیطی باشد.

اشکال گوناگون سطوح با ترازهای ارتفاعی مختلف نسبت به همدیگر در طراحی محیط اطراف مهم و می‌تواند فضا و مکان‌های متنوعی را برای دستیابی به اهداف طراحی فراهم سازند.

سطح زمین از نظر فیزیکی پایه و از نظر بصری تکیه‌گاه بناها می‌باشد، سطح کف بسیار مهم به طوری که عملکردها را در سایت تأمین می‌کند، سطح کف نیز کاربری‌هایی مانند سطح زمین دارد، می‌توان پله بندی یا تراس‌بندی کرد تا مقیاس یک فضا را بشکند و آن را به مقیاس انسانی هماهنگ کند. سکوهایی برای نشستن، دید و منظر، نمایش بصری ایجاد کند. می‌تواند سطوح از زمین بالا باشد تا مکانی مقدس یا سمبلیک را معرفی کند. تا در مقابل آن و دیگر عناصر در فضا بتوانند دیده شوند (فرانسیس دکی چینگ، ۱۹۹۸، ص ۳۷).

طراحی در قلمرو فضای مشترک میان فضای داخلی و خارجی، به شناختی کاملاً آگاهانه و طبقه‌بندی شده‌ای از سطوح نیاز دارد. با هر تغییر مترتال در سطح و اختلاف سطوح در ترازهای مختلف، فضای مجزایی را در مقیاس‌های مختلف در محیطمان شکل می‌دهیم؛ اگر در فرآیند طراحی و معماری، نگاهی دقیق و کارشناسانه به اهمیت سطوح کنیم، می‌توانیم از کالبد‌های اضافی و سنگین محیطمان بکاهیم و با طراحی سطوح در ترازهای مختلف اطراف، فضای آزاد با چشم‌انداز وسیع را بیافرینیم؛ به عبارتی دیگر یک پیرایش و کاهش جرمی در محیطمان صورت می‌گیرد.

معماری از هر نوع که باشد نیازمند سطوح است؛ چون تنها سطوح هستند که فضای ساخته شده داخل را از محیط جدا می‌کند و هم نیازمند خطوطی که این

سطوح را محدود می‌کند؛ اما با این وجود یک سبک می‌تواند بیشتر از شکل یا از سطح نقش بگیرد (یورگ گروتز، ۱۹۸۷، ص ۲۸۹).

برای درک بهتر و به عنوان یک منبع در این کتاب، مفهوم کاربرد سطوح و ارتباط بنا با بستر محیط رادر ۹ فصل مجزا طبقه‌بندی شده است:

- سطوح بالاتر از بستر محیط و سایت (با قرارگیری بنا در این سطح)

- سطوح پایین‌تر از بستر محیط و بستر سایت (با قرارگیری بنا در این سطح)

- سطوح هم‌سطح صاف و هم تراز با بستر محیط (با قرارگیری بنا در این سطح)

- قرارگیری سایت و بنا در بستر و محیط شیبدار

- اختلاف و تفاوت سطوح در بستر سایت و محیط نسبت به همدیگر (با ترکیب اختلاف سطح با بنا)

- قرارگیری بنا در بستر محیط ارگانیک (مبانی معماری پایدار)

- انواع هندسه در سطح بستر سایت

- انواع قرارگیری هندسه آب و در بستر سطح سایت

- سطح سقف به عنوان فضای عملکردی (باغ در بام)

- منظرگاه به شکل مجزا و یا به عنوان یک سطح فضا ساز در ترکیب با معماری.

اهداف کلی: هدف از نگارش این کتاب شناخت و طبقه‌بندی شکلی و

دیالگ‌رانی، انواع سطوح و اشکال اتصال بنا به بستر است. کروکی‌های ترسیم شده از تمام موارد و نمونه‌ها، الگوی علمی برای طراحان و معماران است تا بتوانند در موقعیت‌های مختلف طراحی در سایت درست عمل کنند و به این عنصر مهم در محیط با دقت بیشتر طراحی و نگاه شود.

۱- به عنوان یک منبع طراحی و آموزشی در تدریس درس درک بیان معماری و محیط در دانشگاه برای طراحان و دانشجویان، معماری، منظر، طراحی شهری در شناخت و بخش مهمی از عنصر فضای یعنی درک سطوح و ارتباط بنا در بستر سایت و تقسیم‌بندی آنها با توجه به شکل قرارگیری و کارآمدی.

۲- شناساندن مفهوم سطح و بستر به علت مهم بودن و نوعی قسمت فراموش شده یا کم رنگ شدن کیفیت اتصال بنا به سایت و محیط به عنوان فصل مشترک فضای معماری با فضای شهری و محیط برای طراحان و آموزش دانشگاهی.

۳- افزایش سطح منابع اطلاعاتی هندسی و شکلی به جهت درک و آگاهی برای مهندسين مشاور، مسئولين مرتبط در ارگانهای مربوطه مثل شهرداریها، نظام مهندسی، اداره راه و شهرسازی و سایر سازمانها برای تصمیم گیری صحیح و تغییر نگرش و تمرکز بر مسئله اساسی و مهم بستر و سایت در محیطهای مختلف.

در بررسیهای صورت گرفته از نگرش طراحان و دانشجویان در فرآیند طراحی در کلاسها و آتلیههای معماری، استراتژی ارتباط با عنصر مهم سطح و اتصال بنا به بستر و محیط در بیشتر اوقات دچار سردگمی است. سطحی که باید به عنوان یک ایده فضاساز و راهگشای چالشهای طراحی باشد. گاهی اوقات به جای یک نگرش علمی و کاربردی، خود بخشی اساسی و مهم از اشتباه طراحان می باشد. خواسته یا ناخواسته فضا را در ارتباط با محیط دچار مشکل می کند.

به عنوان مثال معماران، طراحان و دانشجویان در طراحی بنا، بیشتر بر روی سطح زمین صاف اقدام به طراحی می کنند و به ندرت دیده می شود که در یک ایده و کانسپت بنا را با توجه به شرایط اقلیمی، محیطی و موارد دیگر کاملاً در زیر سطح

و بستر زمین طراحی کنند. طراحان و می توانند درک مناسبی از طراحی بنا در ترازهای مختلف زمین به صورت جامع داشته باشند. در بناهای تاریخی و بومی در مناطق مختلف، این ارتباط با دقت و در سبکهای مختلف با ژرفاندیشی سازندگان و معماران با سخ مناسب داده شده و حتی پس از سالیان متمادی تاکنون قابل استفاده و حفظ شده است.

پس از ۲۰ سال تحقیق و پژوهش، طراحی و تدریس، در مجموع چهار جلد کتاب مربوطه را در ۹ فصل اصلی و ۱۵۵ بخش تألیف کردم که اطلاعات موجود در آن سازماندهی و طبقه بندی شده است. این اطلاعات در مجموعه با بیش از ۲۵۰۰ کروکی از بناهای تاریخی، و مشاهیر معماری را شامل شده که با توجه به دلایل کاربردی، هر کدام در بخش خود ترسیم و نیز در راستای ایده و کانسپت فراهم شده و بخشی و درک بهتر مفاهیم هر فصل، یک عدد اسکیس و کانسپت با دیاگرامها ارائه شده است.

حامد کاندی

پاییز ۱۴۰۳

فصل اول: عدم اختلاف سطح بین سایت و فضای شهری و قرارگیری هر دو در یک تراز.....	۱۷
سطح مسطح سایت برای امتداد فضای شهری از داخل سایت و روان شدن حرکت پیاده از فضای شهری به داخل عملکرد معماری و عکس آن.....	۲۱
سطح مسطح در سایت و عدم اختلاف سطح بین محوطه در محیط‌های آیینی و مذهبی با فضای شهری.....	۲۵
سطح مسطح و عدم اختلاف سطح بین سایت و فضای شهری برای شفافیت، وسعت مناسب حرکتی و زیبا شناسی.....	۲۸
سطح مسطح و بدون اختلاف سطح بین میادین و فضای شهری.....	۳۲
سطح صاف برای استفاده در محیط‌های صنعتی، کارگاهی و انبارها.....	۳۶
سطح مسطح برای حرکت آسان و سریع بنا به محوطه.....	۳۹
فصل دوم: سطح صاف و عدم اختلاف سطح در سایت و محوطه به جز محوطه‌سازی شهری.....	۴۳
سطح صاف و استفاده از تمامی نقاط محوطه بدون مانع حرکتی برای انعطاف‌پذیری و انجام فعالیت‌های موقت.....	۴۷
سطح مسطح و صاف محوطه برای شاخص شدن فرم نسبت به محیط اطراف و تأکید بر فرم و حجم بنا.....	۵۱
سطح صاف در محوطه برای استفاده در مکان‌های پرازدحام و انجام مراسمات با کاربری مذهبی.....	۵۵
فصل سوم: سطح صاف در سایت فقط با تغییر متریار و مصالح در کف.....	۵۹
سطح صاف محوطه با تغییر متریار در سطح سایت برای تفکیک فضای ورودی از قسمتهای دیگر سایت.....	۶۳
سطح صاف در محوطه با تغییر متریار به شکل خطی، شبکه ای و محوری برای ایجاد مسیر حرکتی پیاده در سایت.....	۶۶
سطح صاف فقط با تغییر متریار بدون اختلاف سطح یا اختلاف ناچیز باعث جدایی فضای اصلی محوطه از سایر قسمتها می‌شود.....	۷۰
تغییر متریار در سطح صاف و مسطح برای جدای مسیر حرکتی سواره از محوطه اطراف و سایت.....	۷۴
تغییر مصالح و متریار در محوطه و عدم اختلاف سطح در محوطه برای مباحث زیباشناسی، هویتی، مفهومی.....	۷۷
فصل چهارم: سطح صاف طبیعی و ارگانیک در سایت.....	۸۱
سطح مسطح و صاف طبیعی و ارگانیک برای مکانهایی که دارای فعالیتهای تفریحی، فرهنگی باشند.....	۸۵
سطح صاف محوطه به شکل طبیعی و بدون تأثیر مصنوعی، به علت کاهش هزینه و هماهنگی با فعالیت روزمره.....	۸۹
سطح صاف و ارگانیک محوطه به عنوان منظر، زیباشناسی و شاخص شدن فرم.....	۹۲
همسطح بودن کف بنا به جهت نوع استفاده و کاربرد.....	۹۶
مبانی بصری و زیبایی شناختی کاهش مانع بصری بین داخل و خارج بنا.....	۱۰۰
فصل پنجم: اختلاف سطوح بین چند کاربری در یک سایت.....	۱۰۳
اختلاف سطوح بین چند کاربری برای جدا شدن کاربریهای شبیه به هم در یک سایت.....	۱۰۷
اختلاف سطوح در سایت برای تنوع محیطی، تنوع حرکتی، زیبای بصری، زیبای فرمی و حجمی.....	۱۱۱
فصل ششم: اختلاف سطح متفاوت بین زمین، فضای داخلی و سقف در یک ترکیب کلی.....	۱۱۵
اختلاف سطح بین فضای داخلی و سقف برای تقسیمبندی فضاها، بین سطوح زیر زمین، سطح داخلی، محوطه و سقف بنا.....	۱۱۹
اختلاف سطوح برای ایجاد تنوع فضای حرکتی بین فضای داخل و خارج بنا.....	۱۲۳
فصل هفتم: اختلاف سطح با فرمهای سیال منحنی و موج اختلاف سطح.....	۱۲۷
اختلاف سطوح موج برای جدای و تفکیک از محیط اطراف.....	۱۳۱

اختلاف سطوح در محیط موج زیبای بصری و حرکت بدون مانع در سایت	۱۳۴
اختلاف سطح و دید بصری متنوع، از داخل به خارج	۱۳۹
اختلاف سطح در محوطه به عنوان فضای پیش ورودی و ارتباط با فضای شهری	۱۴۳
اختلاف سطح بین بنا و محوطه به عنوان فضای باز، فضای سبز و ایجاد منظر	۱۴۷
اختلاف سطوح در سایت برای تفکیک و عدم تداخل مسیرهای حرکتی نسبت به سایر سطوح	۱۵۱
فصل هشتم: قرارگیری بنا بر روی ستون و پایه در سایت و محوطه شیبدار	۱۵۵
قرارگیری بنا بر روی ستون و پایه در سایت و محوطه شیبدار برای دفع آبهای سطحی جاری و نفوذی	۱۵۹
قرارگیری بنا بر روی ستون در شیب برای نشان دادن سبکی بصری و مفاهیم کاربردی معماری پایدار	۱۶۳
ارتباط و اتصال بنا در شیب با استفاده از گودبرداری برای ایجاد محوطه و حیاط	۱۶۷
ارتباط و اتصال بنا در شیب با استفاده از گودبرداری	۱۷۱
فصل نهم: تسطیح بستر بنا و ایجاد عملکرد شیب با استفاده از سطوح پلکانی	۱۷۵
استفاده از سطوح پلکانی در شیب برای ایجاد سلسله مراتب فضایی و حفظ حریم و امنیت	۱۷۹
قرارگیری بنا در بستر شیبدار به شکل پلکانی برای تقسیم عملکردها	۱۸۲
استفاده از سطوح پلکانی در شیب برای ایجاد محوطه‌سازی و منظرسازی	۱۸۶
قرارگیری بنا بر روی سطح افقی در شیب برای Cf زیبای و سبکی بصری و تقویت معیارهای زیباشناسی	۱۹۱
قرارگیری بنا در شیب و طراحی در شیب به عنوان منظرگاه	۱۹۴
فصل دهم: قرارگیری بنا در شیب با طراحی آن بر روی تخت و صفحه	۱۹۷
قرارگیری بنا بر روی تخت در شیب به عنوان یک عنصر سازهای	۲۰۱
قرارگیری بنا در شیب بر روی تخت به عنوان ایجاد محوطه سازی و منظرگاه در ترکیب با معماری	۲۰۴
قرارگیری بنا بر روی تخت در شیب برای ایجاد امنیت و تسلط بر محیط	۲۰۸
قرارگیری بنا در شیب و پاسخ به شیب به صورت پایه‌های عملکردی	۲۱۲
استفاده از کل بستر شیب به عنوان مسیر حرکتی راهپله، سکو و محلی نشستن استفاده کنندگان	۲۱۵
منابع	۲۲۳